

Onderwijs anders organiseren = onderwijs slim organiseren.

“Je gaat het pas zien als je het doorhebt.” (Johan Cruyff)

12 APRIL 2019 - MARJAN DE KLUIJVER - INEKE VAN SIJL

SLIM ONDERWIJS!
ADVIES • COACHING • TRAINING • TEAMONTWIKKELING

Wie zijn wij? – Ineke van Sijl

Kleuterjuf

Directeur basisscholen (vele jaren)

Bedenker en schrijver 'Kijkdoosboekjes'

Projectleider, bedenker en ontwikkelaar TOM

Projectleider, bedenker en ontwikkelaar Slim Fit

Ontwikkelaar en uitvoerder 'eerst een visie dan een gebouw'

Begeleider tientallen (SBO – SO) scholen \ IKC's die hun onderwijs 'mooier willen maken'.

Eigenaar Slimonderwijs

Calamiteiten op school

Wie zijn wij? - Marjan de Kluijver

18 ervaring Montessorionderwijs

10 jaar met kinderen een TOS

12 jaar bovenbouw ervaring

Master opleiding dynamisch coachen op verschillen

Ervaring met heterogene groepen

Sinds 2018 Unitonderwijs

Wie zijn jullie – verwachtingen

(wanneer ga je tevreden naar huis) – in tweetallen

Programma

10.45u Welkom – programma en doelen – kennismaken – verwachtingen

11.00u Onderwijs anders organiseren = onderwijs slim organiseren

- Recente ontwikkelingen: TOM - SlimFit – unitonderwijs

11.30u Onderwijs anders organiseren: hoe doe je dat?

- Over het negenveldenmodel – de negenlagen en het negenstappenplan.

12.00 u Hoe ziet het er op de Alexander Roozendaal in unit 7-8 uit?

12.30u lunchpauze

13.30u Welke kansen zijn er voor jouw school?

- We gaan aan de slag met de ervaringen van de Alexander Roozendaal school
- We gebruiken het beschikbare instrumentarium

14.30u Evaluatie doelen en opbrengst

14.45u Afsluiting

Dilemma's – welke dilemma herken jij?

Hoe kunnen we daadwerkelijk uitgaan van de grote **verschillen tussen kinderen**?

Hoe zorgen we ervoor dat **kinderen verantwoordelijkheid** nemen voor leren in plaats van onderwijs te consumeren?

Hoe voorkomen we dat we **combinatieklassen** moeten maken door een dalend leerlingenaantal?

Hoe kunnen we de ervaren **werkdruk** ombuigen naar meer **werkplezier**?

Hoe geven we antwoorden op het **lerarentekort**?

Hoe lossen we de eenzaamheid van de **stand-alone leerkracht** op?

Hoe benutten we **talenten** van personeel?

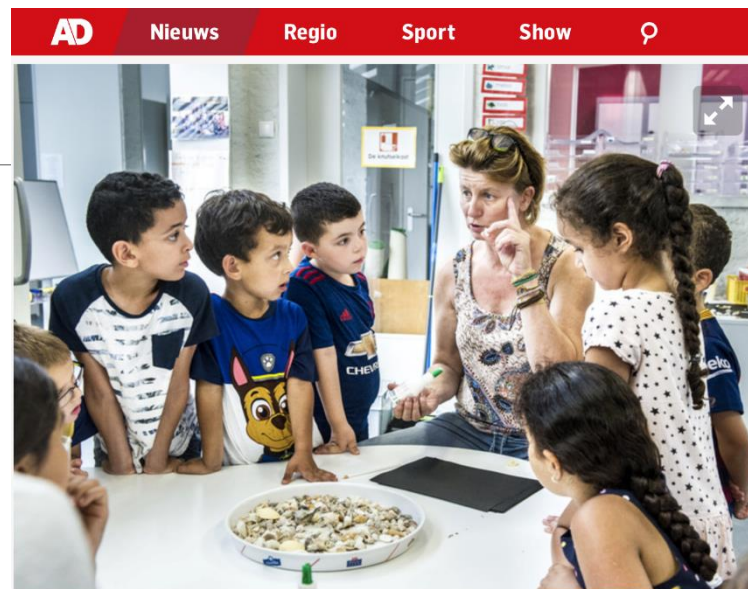
Welke dilemma's ervaar jij en/of jouw school – opdracht in viertallen

<http://www.volkskrant.nl/binnenland/de-vele-voordelen-van-de-slim-fitschool~a4501659/>

De vele voordelen van de slim-fitschool

Groepen van 40 tot 100 leerlingen met meerdere docenten. Dat is de kern van slim-fitscholen, bedacht om het lerarentekort tegen te gaan. Werkt het ook? 'Gezellig juist' volkskrant.nl

▲ Alle scholen in de regio Den Bosch laten groepen los en gaan in units werken. Of met alle kinderen van dezelfde leeftijd (bijvoorbeeld drie groepen 3) die samen komen te zitten, of met bouwen (bijvoorbeeld groep 3, 4, 5). © Koen Verheijden

Scholen stappen af van traditionele groepen met juf of meester

<https://eenvandaag.avrotros.nl/item/een-klas-met-70-leerlingen-voor-docent-corine-werkt-het-perfect/>

http://www.ad.nl/binnenland/scholen-stappen-af-van-traditionele-groepen-met-juf-of-meester~ad6408f0/?utm_source=facebook&utm_medium=social&utm_campaign=socialsharing_web

Slim Fit en TOM

STAPSGEWIJS
BOUWEN
AAN BETER
ONDERWIJS

Achtergronden

Ontstaan Slim Fit

Geen draaiboeken, wel frameworks

Slim Fit is altijd op maat

Spoorboekje van Slim Fit?

<https://youtu.be/Bgn4yS0Sg7M>

Uitgangspunten - mindsets

Stapsgewijs bouwen aan beter onderwijs.

We doen het met de kinderen, het team, het gebouw, dat wat er is.

Beginsituatie van de school accepteren; de school heeft het tot nu toe goed gedaan.

We sluiten aan bij de zone van de naaste schoolontwikkeling.

Slim Fit / TOM is geen kunstje.

Team heeft regie op proces en is eigenaar.

Groot waar het kan klein waar het moet.

Scholen leren van scholen is meest effectief.

Negen velden – negen lagen – negen stappen.

5x richten door 3 fases en berichten door alle fases heen en verplichten.

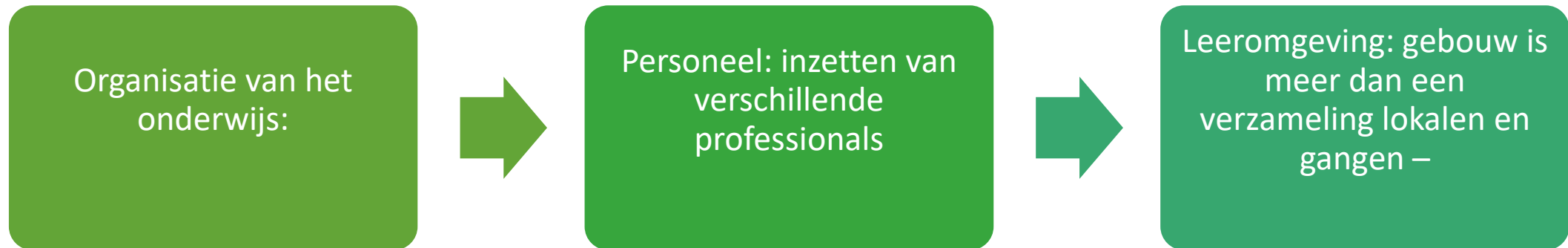

STAPSGEWIJS
BOUWEN
AAN BETER
ONDERWIJS

TOM
Teamonderwijs

3 pijlers en de schil

5x richten – fases van verandering – in welke fase zit de Alexander Roozendaalschool

Fase 1 Richten:

Creëren van urgentie besef op verschillende niveaus.

Van oud denken naar nieuw denken

Wij willen in teams gaan werken

Fase 2 Inrichten:

Nieuwe organisatiemodellen ontwerpen voor werken in teams.

Van oude beelden naar nieuwe beelden

Wij organiseren het onderwijs anders

(inzet personeel, organisatie onderwijs, inrichting leeromgeving)

Fase 3 Verrichten:

Uitvoeren van div ontwerpen van het werken in teams.

Van oud doen naar nieuw doen.

Wij werken in teams.

Fase 4 Verplichten:

We leggen de nieuwe werkwijze vast.

Iedereen houdt zich aan de afspraken en draagt het uit

Dit is onze werkwijze

Fase 1 t/m 4 Berichten: in alle fases adequate communicatie met relevante actoren

Wat betekent die visie voor het onderwijs en wat is er al op het gebied van:

- de organisatie van het onderwijs;
- de inzet en het handelen van personeel;
- de inrichting van de leeromgeving;

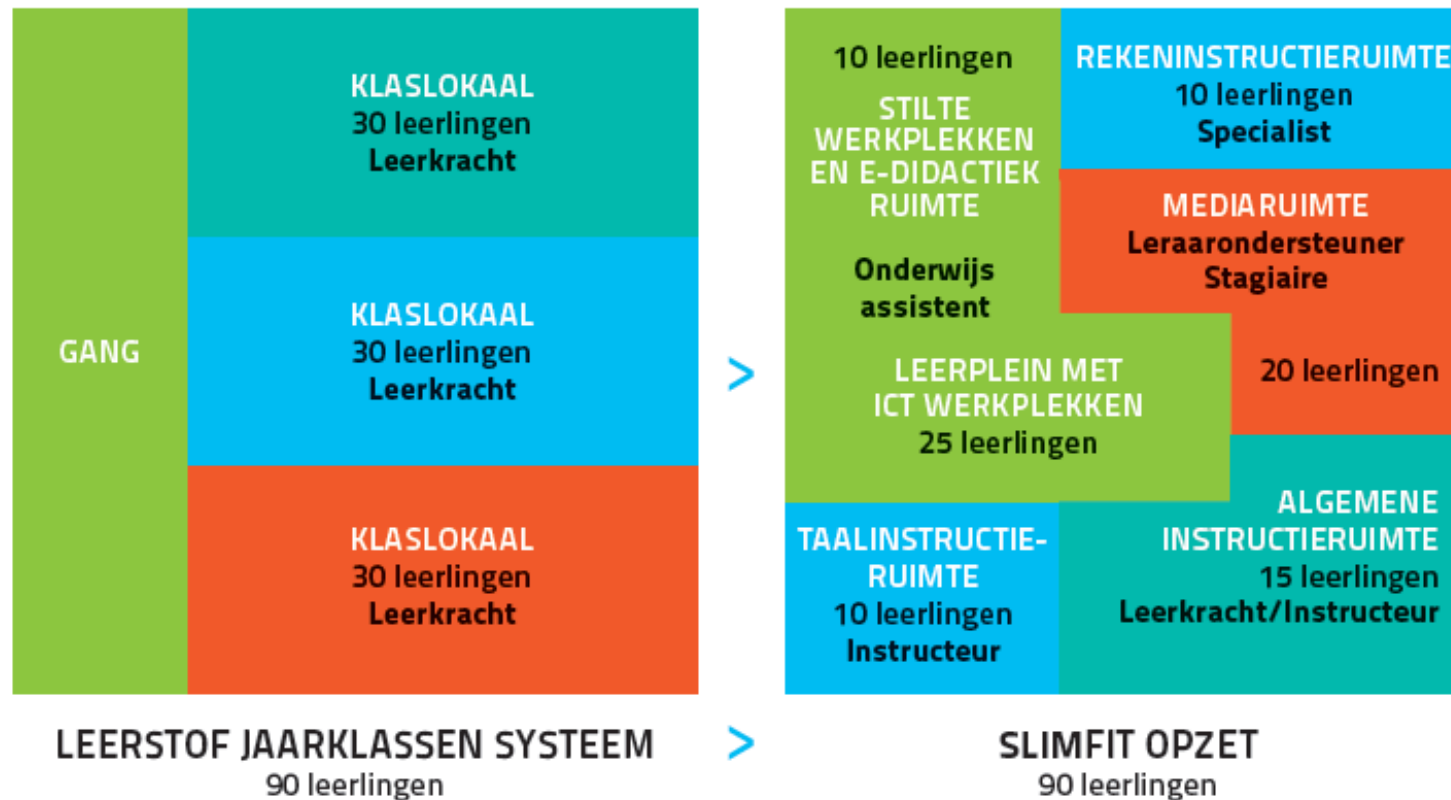

Visie in een voorwerp en een woord

Start vanuit visie en bedoeling

- Waarom en waartoe staat voorop
- Vorm volgt
- Verkenning van mogelijkheden: belofte aan het kind – visie op leren en ontwikkeling van kinderen
- Besef visie is nooit vrijblijvend

Doorbreken klassikale structuren

**STAPSGEWIJS
BOUWEN**

Het negenveldenmodel

Op welk veld staat jouw school?

Wat is een gewenste ontwikkeling / route?

Achteraf check met de 5 vragen

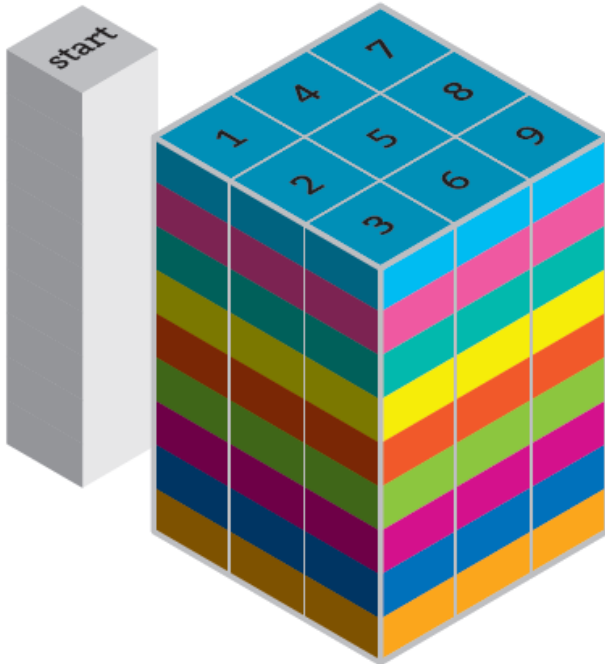
<http://www.slimfitapp.nl/plaatsbepaling.php>

In welk veld zit jouw school en welk veld is wenselijk?

Omslagen die scholen maken: van → schema

VAN	>	NAAR
Jaarklas (of combinatieklas) als basiseenheid	>	De unit als basiseenheid
Leerkracht is eigenaar van het leerproces	>	Leerling (mede) eigenaar van het leerproces
Mijn klas	>	Onze kinderen
Stand alone leerkracht	>	Teamspeler
Professioneel isolement	>	Professionele dialoog op de werkvloer
Klaslokaal	>	Functionele werkruimtes
Leeromgeving ingericht op klassikale kennisoverdracht	>	Leeromgeving ingericht op gedifferentieerd leren
Klassenplanning	>	Unitplanning
Vakkenrooster	>	Instructierooster
Cognitieve vakken	>	Brede ontwikkeling inclusief 21st century skills
ICT als middel om te oefenen	>	ICT als veelzijdige bron van leren
Het runnen van de organisatie	>	Onderwijskundig en veranderkundig leiderschap
Ouderparticipatie	>	Educatief partnerschap
School	>	Integraal Kindcentrum

Algemene visie en organisatie

Personeel

Leeromgeving

Leerinhoud

ICT

Het volgen van leerlingen

Differentiatie

Professionele leergemeenschap/leiderschap

School en samenleving

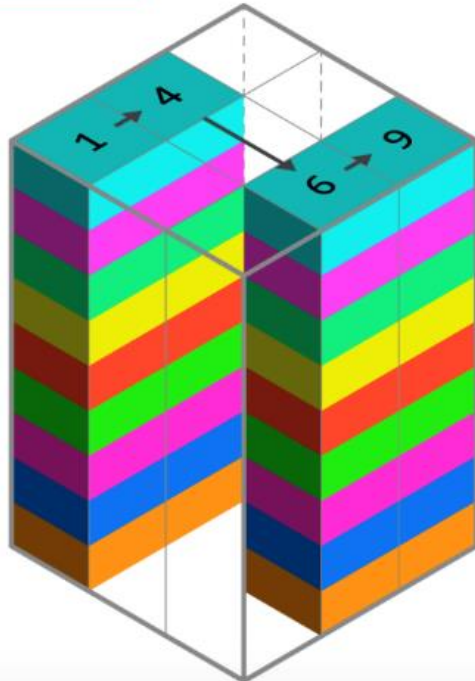
STAPSGEWIJS
BOUWEN
AAN BETER
ONDERWIJS

De negen lagen van Slim Fit

Logische ontwikkelroutes
(zie volgende sheet)

STAPSGEWIJS BOUWEN AAN BETER ONDERWIJS

- Algemene visie en organisatie
- Personeel
- Leeromgeving
- Leerinhoud
- ICT
- Het volgen van leerlingen
- Differentiatie
- Professionele leergemeenschap/leiderschap
- School en samenleving

De routes

Welke route kiest jouw school .
Lees daarna wat er in de routebeschrijving staat.

http://www.slimfitapp.nl/kies_route.php

Doel: Je weet wat Slim Fit is.
Je weet welk instrumentarium daarvoor beschikbaar is.

Slim Fit onderzocht – kwantitatief onderzoek SEO

Resultaten groepsoverstijgend – groepsdoorbrekend onderwijs

De onderzoekers komen tot vier hoofdconclusies:

- 1 **Resultaten van leerlingen stijgen,**
- 2 Invoering van groepsoverstijgend onderwijs, gedifferentieerd naar leertempo, zorgt voor een **hogere tevredenheid van ouders** van gemiddeld 4%.
- 3 Bij het volledig invoeren van groepsoverstijgend onderwijs is sprake van **minder zittenblijvers.**
- 4 De **werkdruk** van leraren blijft **gelijk. Werkplezier neemt vaak toe.**

<http://www.innovatieimpulsonderwijs.nl>

Wetenschap van de koude grond

Leiderschap zit overal in de organisatie.

Georganiseerde mobiliteit en beweging.

Beweegrijke kinderen komen goed aan hun trekken (en hoeven minder naar het toilet).

Kinderen die in je allergie zitten zie je niet meer de hele dag.

Kinderen maken meer keuzes; voor veel kinderen heerlijk. (sommigen hebben meer begeleiding nodig.)

Opvallende kinderen vallen minder op; iedereen is eigenlijk speciaal.

RT en IB expertise is meer onderdeel van de werkvloer i.p.v. werken vanuit een kamertje.

Door transparantie en onderlinge afhankelijkheid personeel worden mensen aangespoord beter te worden, meer leren van elkaar.

Assistenten gaan op een hoger niveau functioneren ('ik kijk gewoon hoe de leerkracht instructie geeft, ik doe het na, zo leer ik veel en word ik beter').

Waar zijn onze ADHD-ers en kinderen uit autistisch spectrum? (ervaringen uit het basisonderwijs)

Alexander Roozendaalschool

Onderwijs
voor kinderen van 4 tot 13 jaar
met een taalontwikkelingsstoornis,
autisme met een
communicatieve beperking
en/of auditieve problemen

Cluster 2
Amsterdam

VierTaal

Unitonderwijs op de Alexander Roozendaalschool

Maak onderscheid tussen zelfstandig verwerken – zelfstandig werken/spelen – zelfstandig leren – zelfverantwoordelijk leren		
Pijler personeel		
Stap 6: Spreek af welke rollen er zijn die kinderen nodig hebben: <ul style="list-style-type: none"> • Instructie geven • Rondje lopen/ begeleider • Observeren/ registreren • Reflectiegesprekken • Verdeel deze rollen over de mensen		
Stap 7: Werkvloeroverleg – spreek af welke frequentie (dagelijks x keer per week) – hoe lang maximaal – vastleggen afspraken (kort en bondig geen notulen) – waar b.v. stamtafel in de unit) –		
Stap 8: Doorgaande lijn pedagogische aanpak. Vaststellen uitgangspunten en visie pedagogische aanpak. Komen tot een gemeenschappelijk taal: afstemming		
Pijler leeromgeving		
Stap 9a: Bepaal welke ruimtes nodig zijn. Bepaal dat op basis van de werkvorm – de soort activiteit - hoeveel kinderen maximaal van de ruimte op enig moment gebruik maken – welke kwaliteit van de ruimte (stil – geluidsluw – geluid – visueel open – doe activiteiten – makkelijk schoon e.d.)		
Stap 9b: Inrichting ruimtes en lokalen: - wat kan standaard (instructieplek – doelenwand – trotsplek (laten zien gemaakt werk e.d.) - maak een plattegrond		
Stap 9c: Welk meubilair is nodig: - elk kind een laadje; hoe? - percentage losse tafels en stoelen - groepstafels - ander meubilair (statafels – treincoupees – bank e.d.) - flexibele werkplekken - kasten - inrichting hoeken Welk meubilair en materialen moeten verplaatst worden?		

Stappen	Welke keuze maken we?	Hoe realiseren we dat?
Stap 0: Vaststellen visie op het leren en de ontwikkeling van kinderen.		
Pijler organisatie		
Stap 1: Organisatiestructuur van de school Welke groepen Hoeveel kinderen		
Stap 2 Dagindeling – dagstructuur Maak een dagindeling in de unit die op elkaar is afgestemd. Wanneer zijn kinderen in de basisgroep, wanneer activiteiten in de unit.		
Stap 3 Beslis welke vakken – activiteiten groepsoverstijgend plaats vinden. Welke vakken d.m.v. vakkenadoptie/specialist.		
Stap 4 Uitwerking planning instructies <ul style="list-style-type: none"> • Bepaal niveau van de kinderen per vak, • Bepaal de onderwijsbehoefte van de kinderen • Bepaal hoeveel instructiemomenten per kind per week • Bepaal lengte van de instructies (gebruik daarvoor de criteria van de Expliciete directe Instructie) • Bepaal welke kinderen verlengde instructie nodig hebben • Bepaal hoeveel tijd er in een werkblok zit (zie dag van een kind) • Bepaal wie wanneer werkt (leerkrachten, assistenten, LIO-ers, stagiaires) 		
Stap 5: Afspraken zelfstandig spelen, werken en leren Belangrijk: sluit aan bij de doelen die in een leerjaar al bereikt zijn! <ul style="list-style-type: none"> • Dag- en weektaken • Gebruik planbord • Regels en afspraken: gebruik stoplicht, werk inleveren, nakijken e.d. • Logistieke afspraken over routes – materialen e.d. 		

Welke kansen zijn er voor jullie school?

*“Ik heb het nog nooit gedaan, dus ik denk dat ik het wel kan”.
(Pippi Langkous)*